Ч. 250 (13.795). Львів, середа 19. вересня 1934. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Італії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

II. Конґрес Української Молоді в Америці.

В авдиторії Інтернаціонального Інституту в Ню Йорку відбувався 1-го і 2-го вересня ц. р. II. Конґрес Української Молоді в Америці. На цей конґрес, скликаний Лігою Української Молоді Північної Америки, зібралося майже сто делеґаток і делеґатів з усіх українських кольоній Америки. Замітно було, що між учасниками Конґресу було багато осіб з дальших стейтів, Илинойс, Айова та Минесота.

Конґрес відкрив у суботу, в 11-ій годині рано, предсідник Ліґи, п. Степан Шумейко. До президії Конґресу вибрано: п. Володимира Семенину як голову і п-у Р. Бенце та п. Теодора Луціва як секретарів.

По уконститууванні Конґресу й виборі відповідних комісій Конґрес привитали представники ріжних орґанізацій. Промовляли: Микола Мурашко від Українського Народнього Союзу; д-р Лука Мишуґа від редакції „Свободи“; Омелян Ревюк від „Обєднання“; Григорій Герман (по англійськи) від ОДВУ й Молодих Націоналістів; Василь Авраменко від українських танцюристів Фільмової Студії; Евген Скоцко від місцевої орґанізації націоналістів; Роман Придаткевич від Любителів Української Музики; Рудий від „Чорноморської Січи“; п-і Кметь від Союзу Українок в Америці (по англійськи). Прочитано довгу низку привітів, писемних і телеґрафічних. На пополудневому засіданні зложили привіти: п-і Ковл (по англійськи) в імені Міжнароднього Інституту, Мирослав Січинський від Українського Робітничого Союзу та п. Ярослав Чиж (по англійськи) від редакції „Народньої Волі“.

Головну частину Конґресу становили відповідно приготовані реферати на ріжні життєві питання для української молоді в Америці та дискусія над ними. Такі реферати прочитали: п. Семенина про відношення української молоді в Америці до української літератури; п. Луців про ролю українського студента в Америці; п-і Марія Ґембаль на тему: Українці чи американці?; п-на Олеськів про вплив української молоді на українську справу; п. В. Буката про практичне розвязування своїх проблем молоддю; п. Пізнак про вагу характеру для політичних досягнень; п. Ярема про ведення орґанізацій; п. Яремко про участь у спортовому житті як спосіб розголосу для української справи; п. Гаврилко про відношення української молоді в Америці до краю її батьків. Референти читали всі, з винятком п. Луціва, по англійськи. Дебати велись переважно по англійськи. Кожний реферат викликував оживлену дискусію, в котрій брало звичайно участь багато учасників Конґресу. Не зважаючи на те, наради велися спокійно, річево й без особистих нападів.

По вичерпанні рефератів і дискусії над ними Конґрес вислухав звіти уступаючих урядовців, перевів над ними дискусію та ухвалив уступаючому урядові довіря. До нового уряду Ліґи Української Молоді Північної Америки вибрано: п. Степана Шумейка як предсідника, п. Анастазію Олеськів як заступницю предсідника, п. В. Букату як секретаря і п. Степана Данилишина як касієра. Для ведення газетної пропаґанди для Ліґи вибрано пресову комісію, до котрої ввійшли п. В. Семенина, п. В. Буката й п-на Семенків.

Ухвалено низку резолюцій, поданих референтами і вредаґованих резолюційною комісією. Між іншими ухвалено резолюцію проти голодової політики московського уряду на Україні.

Конґрес закінчено в неділю, в 6-ій годині вечором, відспіванням українського та американського гимну. Після сесій Конґресу відбувалися ріжні товариські забави, обіди, чаї та прогульки. По закінченні Конґресу відбувся баль. На коридорі перед салею нарад Конґресу влаштовано заходом Союзу Українок в Америці вистав українського народнього мистецтва (*„Свобода“*).

Виїмковий стан у Румунії.

Як повідомляють з Букарешту румунська рада міністрів продовжила виїмковий стан на шість місяців тільки в цих містах: Букарешт, Чернівці, Кишинів, Ґалац, Яси, Клюж, Орадея, Тімісуара і Праговатль. У цих містах задержано превенційну цензуру часописів.

Большевики творять свою аристократію.

МОСКВА, КАП. Большевицька влада широко обговорює проєкт, щоби створити нову „еліту“ на зразок колишньої шляхти з осіб, спеціяльно заслужених для СССР. Нова „еліта“ мала би широкі політичні і матеріяльні привілеї. Цей проєкт є одною з приємливих ідей Сталіна.

Історія повторяється. Велика французька революція також спершу скасувала привілеї шляхти. Одначе вже Наполеон створив нову шляхту з куди більшими привілеями, як колишня шляхта.

Католицький монах у Москві.

МОСКВА, КАП. Від кількох місяців викликує велику сензацію серед населення Москви католицький священик, який ходить по вулицях у расі монаха авґустинів. Населення Москви не може надивуватися відвазі священика та становищу влади, яка дотепер не замкнула ще його до вязниці. Тим священиком є американець авґустин Леопольд Бровн, якому большевики на основі договору зі Злученими Державами дозволили обслугувати релігійні потреби чужинців. Йому підлягають дві церкви в Москві

Перед зміною виховання у СССР.

МОСКВА, КАП. „Комсомольская Правда“ в передовій статті взиває комсомольців, щоби звертали увагу на присвоєння доброго тону в поведінці з іншими людьми. Автор статті вважає присвоєння правил доброго виховання за конечність, без якої не можна буде осягнути ніяких успіхів.

Ця стаття кидає світло, що большевики бажають бодай зовнішні прикмети виховання своєї молоді наблизити до европейських форм, які аж дотепер так завзято поборювали.

Українська Парл. Репрезентація в справі прийняття Совітів до Союзу Народів.

Письмо представників У. П. Р. до голови Ліґи Націй у Женеві проти прийняття Совітського Союзу до міждержавної установи.

До Ексцеленції Сандлера, Президента XV. Засідання Союзу Народів.

Ексцеленціє!

В імені українських послів і сенаторів польського сойму і сенату маємо честь звернути Вашу увагу на ось-що:

Загально відомо, що Радянський Союз робить заходи, щоби ввійти до Союзу Народів і що справа його вступу стане предметом нарад найближчого засідання Ліґи.

Як уповноважені представники західньої частини українського народу, що находиться поза межами Совітів і має змогу висловити свобідно свою думку, дозволяємо собі зазначити свій погляд у цій справі.

Підкреслюємо своє глибоке пересвідчення, що з нашим становищем погоджуються наші земляки на території т. зв. Совітської Української Республики.

Український нарід протестує однозгідно проти вступу Совітів до Союзу Народів, а саме з таких причин:

1) Совіти анектували збройною силою і всупереч завзятому спротивові незалежну українську державу і тримають її під своєю владою крівавими засобами. Тимто ми не можемо визнати совітського уряду як уповноваженого представника українського народу в Лізі Націй і перед цілим світом.

2) На занятих територіях совітський уряд виконує супроти підбитого населення політику що має на меті нищити немилосердно всякий прояв національного життя. Дозволивши на короткий час на розвиток українських установ з метою зломати опір народу і ошукати світову опінію, московський уряд почав в останньому часі безоглядні переслідування всього, що має ознаки національного життя. Наукові та культурні установи скасовано або присилувано їх відректись свого національного характеру. Професорів, письменників, поетів та інтелі-

гентів інших професій, навіть селян і робітників, засилають або увязнюють за саме те, що вони — національно українці. Ця політика денаціоналізації та винищування не оминає навіть комуністів, коли вони в своїй діяльности свідомі української національности і досить згадати долю Скрипника, народнього комісаря або Хвильового, визначного письменника, обох давніх комуністів, які наслідком переслідувань були приневолені покінчити самогубством.

Але моральні терпіння українського народу блїднуть перед фізичними терпіннями наслідком економічної політики Совітів, що має на меті ослабити та винищити український нарід.

Колективізація земель заведена збройною силою заломала народне господарство України, одно з найкращих у світі, довела до голоду жахливих розмірів. Найточніші дані зібрані Комітетом для помочі голодним України оцінюють на кілька міліонів смертних жертв за час 1932—4 р. Беручи за підставу, що жниво з цього року дало тільки 70 проц., коли рівняти його з минулим, можна лякатися, що число жертв буде подвоєне. Треба підкреслити, що московський уряд перед обличчям такої катастрофи не робить нічого, щоби зарадити лихові, але навпаки з політичних мотивів надалі заперечує за кордоном навіть істнування голоду.

4) Дозволяємо собі звернути увагу Вашої Ексцеленції на факт, що вся совітська внутрішня та закордонна політика різко протилежна пактові Ліги Націй і його основним ідеям. Тоді, як у межах Совітського Союзу бачимо повне заперечення всіх національних прав і намагання зовсім знищити анектовані ним силоміць народи,назверх III-ій Інтернаціонал, як вірне знаряддя совітського уряду веде далі свою ворохобницьку політику з метою завести совітський режім у всьому світі. Полишаючи на боці негідну боротьбу Комінтерну за весь час, як він істнує проти Ліги Націй і проти цивілізованого світу, наведім тут тільки кілька слів, які сказав тов. Жданов перед кількома тижнями на міжнародньому конгресі комуністичних письменників, як офіціяльний делегат уряду: „Місією совітської літератури є причинитися до світової революції і ввести у цілому світі диктатуру пролетаріяту“. Ці слова впали саме тоді, коли совітська дипльоматія робила заходи, щоби приняти Совітський Союз до Ліги Націй. Ту буцім-то зміну політики можна пояснити тільки непевністю у закордонній ситуації, бо, як бачимо з наведених тут слів, її придумали виключно для вжитку чужини.

Основуючись на наведених фактах, маємо честь подати до відома Вашої Ексцеленції, що український нарід не маючи змоги офіціяльно протестувати перед Лігою Націй проти вступу до неї його гнобителя, користується нашим посередництвом, щоби цивілізований світ міг почути протести його обурення.

На випадок, якби справа вступу Совітів до Ліги Націй таки стала предметом офіціяльних нарад, сподіваємося, що Висока Рада поставить совітському урядові домагання, щоби він залишився бодай вірний конституції Совітського Союзу і дав українському народові змогу рішати самому про свою долю.

Прошу приняти вислови нашої глибокої пошани

ЗА УКРАЇНСЬКУ ПАРЛЯМЕНТАРНУ РЕПРЕЗЕНТАЦІЮ ПОЛЬСЬКИХ ЗАКОНОДАТНИХ ПАЛАТ

О. Луцький, заст. голови.

Мілена Рудницька, посолка.

Женева, 11. вересня.

Комітет Рятунку України

в справі прийняття Совітів до Союзу Народів.

Письмо Президії Комітету до Президії Союзу Народів.

До Його Ексцеленції
Сандлера,
Президента XV-го Засідання Ліги Націй.

Ексцеленціє,

В імені Центрального Комітету Допомоги Голодуючим Совітської України, що має на меті зарадити страшним наслідкам голоду, який від двох літ винищує Совітську Україну, забираючи міліони невинних жертв, маємо честь подати до Вашого відома такі факти:

У 1920 р. Українську Народню Республику, якої незалежність визнало кілька держав, що нині входять до Ліги Націй, заняв московський уряд своєю більшою воєнною силою, не вважаючи на її завзяту боротьбу.

Залишаючись від того часу під владою совітів, країна ця, якої природні багацтва ввійшли навіть у приповідку, стала поволі одною з найбідніших в Европі.

Політика совітського уряду, який довгі роки реквізував жнива, не турбуючись прохарчуванням населення ані засівами, підорвала сильно добробут України, а головним ударом, який спричинив катастрофу, була колективізація земель.

Українських селян обдерли з усього майна і вкинули насильно до сільських комун, що буцім-то мали стати „фабриками збіжжа“, якими проводили анальфабети-комуністи. Всі, що важились опертися тому насильству, або хоча би тільки висловились проти нього, пішли до вязниці або на заслання на Сибір з ріднею і дітьми. Те саме сталося і в містах, з українськими інтелігентами, священиками, урядовцями, навіть робітниками, коли вони озивалися в обороні своїх переслідуваних земляків, або яких тільки підозрівав у патріотизмі московський уряд. Наслідків такої політики не можна навіть собі уявити.

У 15-ті роковини анексії нашого краю, переведеної Совітами, тоді як вони виступають перед Европою як буцім-то устабілізована держава, підтримана згодою народу, на Україні панує голод невиданий там за тисячеліття її історичного розвитку.

Статистики, що не підлягають ніякому сумнівові, якнайсовісніше перевірені, обраховують на 6 міл. жертв у 1933 р. себто 20% всього населення, а тимчасом погані цьогорічні жнива мають іще збільшити цю гекатомбу.

Українці, що живуть поза совітськими кордонами у числі понад 12 міліонів душ, затривожені жахливим становищем рідних братів, утворили Комітет Допомоги Голодним, що зумів зєднати собі симпатію, навіть співробітництво ріжних чільних осіб, як кардинал Інніцер, архиєпископ кантерберійський та інші.

Ці комітети почали кампанію для міжнародньої допомоги голодній Україні і прохали Його Ексцеленцію, Мовінкеля, тодішнього президента Ради Ліги Націй, передати їх поклик бюрові цієї установи.

Не можна найти слів похвали для шляхотного становища колишнього президента супроти мученичої України, а все-ж воно розбилось проти непримирного становища московського уря-

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. вересня 1934.

ВАС. МУДРИЙ. 3)

З подорожі до Швеції.

ВРАЖІННЯ З КОРАБЛЯ.

В усіх кабінах корабля порозвішувані поучення про те, як мають заховуватися подорожні в випадку небезпеки та як їм користуватися т. зв. рятунковими поясами. Ці поучення друковані та гарно оправлені за скло. На „Косцюшку“ ці поучення зложені в трьох мовах, а саме, в польській, англійській і... Попробуйте згадати третю мову! — Не згадаєте! — Вони зложені крім польської та англійської ще й в українській мові. До того українська мова тих поучень чиста і зовсім поправна.

Ця обставина з українською мовою на кораблі викликала в мені цілу низку рефлексій. Як це собі пояснити, що на цілій національній українській території в Польщі поусувані всі українські написи на залізничих двірцях, не видно їх у ваґонах залізниць, на вивісках урядів і т. д., а тут, далеко від нас, на Балтійському Морі в кабінах польського корабля українські поучення?! Важко збагнути змисл такої „рівноправности“, але не можна про те не згадати.

Наш корабель мав причалити до Стокгольму на другий день у четвертій годині пополудні. В Швеції час мірять так само, як у нас, по середньо-европейському. Словом, з Ґдині до Стокгольму мали ми їхати цілих 28 годин кораблем. Цей час використовували подорожні ріжно. Одні грали в карти, переважно бріджа у корабельних сальонах, інші заглядали зчаста до бару, де покріплялися всякими екзотичними напоями (в корабельному барі можна їх дістати по значно нижчій ціні ніж на суходолі. Так само по дуже зниженій ціні можна там набувати польські і інші тютюнові вироби), щоби таким чином замкнути доступ морській недузі до свого організму і взагалі забутись та приспішити хід часу. Великий попит мали на кораблі помаранчі, які можна було набувати дешево в барі і якими засмічували не тільки бар, але й чердаки та кабіни.

Найбільше між подорожуючими було таких, що не шукали розривки чи забуття в картах або в барі, але перебували весь час на чердаках. Дихали ідеально чистим морським воздухом, вдивлялися у спокійно-рухливе плесо моря, приглядались „перегонам“ деревляних коників, які влаштовувала на кораблі корабельна адміністрація для розривки подорожніх. Але на „перегонах“ теж програвали гроші, хоч щоправда невеликі. Зате мало було таких, що вигравали. На руфі корабля влаштували великий басен, повний морської води. В ньому купалися та пливали ті, що могли появитися своєю пливацькою справністю.

Всі поруччя корабля на чердаках були густо „обсаджені“ тими, що напувались вражіннями, які навівав на них легесенький подих морських хвиль. Корабель був на повному, безкрайому морі. Кожний відчував, що відтятий зовсім від суходолу і від бурхливого життя, яке кипить на ньому. Тут могли бути тільки спомини про нього. Корабель у порівнанні до тієї безмірної маси води, яка його окружала, був мініятурною лупинкою, на якій могли не дуже то свобідно і не дуже то певно рухатись маленькі істоти, що звуть себе людьми. Почуття великої безсили мусіло огортати кожного, хто бодай на мент один усвідомляв собі тепер залежність свою, всіх подорожніх, усієї залоги та цілого корабля від доброго чи злого, нехай нам буде вільно так висловитись, гумору природних стихій та окружаючих усе те елементів.

Найбільше причаровував усіх надходячий захід сонця на повному морі. При спокійному морі та добрій тодішній погоді це привваблива, чарівна й невидана досі, бодай для мене, панорама. Гра промінів у воді, блеск води й потапаюча постепенно в морських безвістях огняна куля сонця приголомшують людину своєю величавістю та красою. В моментах заходу якось на диво й на кораблі все було тихе, спокійне. Не чути було ні розмов, ні сміхів. Не було й обтовкання ліктів та метушні. Все, що жило, достроювалось внутрішньо до величі заходячого сонця і вглиблялося, здавалось, у найглибші таємниці незмірного механізму світа та в захопленні чи може пригніченні мовчало. Всі радощі й уся гіркота життя ховались, уся буденність щезала, а духа опановували якісь глибокі святочні почування подиву для святої краси світа. Тарахкотіли тільки корабельні машини і шуміла, краяна корабельним дзьобом морська глибина. І саме ці механічні гуки та шуми корабля були чи не найвідповіднішим акомпаніяментом до того, що діялось тепер у природі, до тієї боротьби, до тих змагань, які йшли на морі на наших очах між надходячою темрявою та уступаючим світлом.

Сонце сховалось, але ще довго стояли подорожні біля поруч чердаків і гляділи за ним та водили зір його слідами. Нагло пронеслися уривані звуки корабельного ґонґу. Це скликували подорожніх на обід (по нашому на вечеру). Подорожні будились з очарування й нерадо залишали свої місця, щоби направлятись до їдалень. У часі обіду заповіли голосниками одночасно по всіх їдальнях, що в 9-ій год. вечора починається на проходовому чердаку дансінґ. Стрій на дансінґу довільний. Настрій збуджений. При столах пішли буденні, банальні розмови на ще банальніші теми.

у, який попросту заперечив істнування голоду і категорично відмовився приняти міжнародню допомогу.

Довідавшись, що совітський уряд ужив заходів, щоби вступити до Ліги Націй, Центральний Комітет Допомоги Голодним Совітської України складений із українських членів польського сойму і делегатів 36 культурних центральних українських організацій, у порозумінні з українськими послами до румунського і канадійського парляменту, як також в імені Допомогових Комітетів голодним у Празі, Відні, Парижі, Льондоні, Брюсселі ітд. прохає вас звернути ласкаву увагу на ось що:

Оминаючи дбайливо політичну сторінку справи і маючи головно на меті поміч для своїх земляків, які вмирають тепер міліонами, без ніякої допомоги від цивілізованого світа, прохаємо вас в імені цих невинних жертв поставити у хвилині, коли йтиме дискусія у Лізі Націй про вступ Совітів до неї, такі умовини щодо приняття їх до Ліги:

— Нехай совітський уряд змінить у відношенні до України свою політику, яка є причиною страшного голоду і нехай дозволить на міжнародню поміч голодним.

Прийміть, Ваша Ексцеленціє, запевнення нашої глибокої пошани.

В. Мудрий, голова. **Мілєна Рудницька,** заст. голови.

Львів, 2. вересня 1934.

Українські жінки проти Совітів.

Лист голови Союзу Українок до голови міжнародньої організації жінок.

Пос. Мілєна Рудницька, як голова Союзу Українок, вислала 9. цм. до п-ні Корбет-Ашбі, голови Міжнародньго Союзу Жінок, англійки, що підчас Зборів Ліги Націй, і інших міжнародніх зіздів у Женеві перебуває у Швайцарії, — листа у справі дальшої небезпеки голоду на Сов. Україні та прийняття Совітів до Ліги Націй.

Авторка листа покликується на факт приналежности Союзу Українок до Міжнароднього Союзу Жінок та на сердечну й енергійну допомогу, з якою та міжнародня жіноча організація прийшла минулорічній українській акції на женевському терені у справі помочі голодуючим. Вправді практичних наслідків та акція не дала тому, що сов. уряд заперечив сам факт голоду, а проте потім усі переконалися, що те заперечення не відповідає дійсному станові річей, і що міліони людей померли з голоду. У цьому році наслідком посухи грозить новий голод. Чи не можна би знову піднести свій голос в інтересі страдаючого українського населення? Момент догідний у звязку зі справою вступу Совітів до Ліги Націй.

При цій нагоді авторка листа виясняє становище українських жінок, які на останньому свому великому конгресі рішили вжити всіх засобів, щоби протиділати акції за прийняттям Совітів. На тому конгресі присутньою була м. і. делегатка адресатки, міс Шіпшенкс. На думку українських жінок прийняття Совітів до Ліги Націй булоб санкціонуванням того, що діється у Совітах, і тих відносин, які стоять в яскравій суперечності до ідеалів Ліги. Авторка листа пригадує систему, стосовану на Сов. Україні, жертвою якої падуть очевидно у першу чергу жінки. Хоча міжнародня організація жінок зберігає невтральність у строго політичних справах і з того приводу може незручно буде їй забирати голос щодо прийняття до Ліги Націй Совітів, то проте минулорічна акція жінок дає моральне право домагатися, щоби уряд СРСР перед вступом до Ліги дав міжнародні ґарантії щодо своєї політики супроти меншин, головно українського народу, та щоби дозволив зреалізувати пляновану у мин. році міжнародню допомогу голодуючим. Українські жінки переконані, що Президентка Корбет-Ашбі всіми своїми силами допоможе їм.

Совіти стали членом Ліги Націй.

ЖЕНЕВА, 16. 9. ПАТ. Як відомо, секретаріят Ліги Націй оголосив у суботу вечором тексти документів, що торкаються вступ[...]ня Совітів до Ліги Націй.

ЗАПРОШЕННЯ СОВІТІВ.

Запрошення, вислане делегаціями 30 держав Совітам, було такого змісту: „Нижче підписані делегати на 15-ий збір Ліги Націй оцих держав: Південно-Африканська Унія, Альбанія, Австралія, Австрія, Болгарія, Чілі, Чехословаччина, Естонія, Етіопія, Франція, Греція, Гайті, Еспанія, Індії, Югославія, Канада, Литва, Латвія, Мексик, Нова Зеляндія, Персія, Польща, Румунія, Туреччина, Уруґвай, Угорщина, В. Британія та Італія, — з уваги на те, що місія вдержання й зорганізування миру, яка є принципіяльним завданням Ліги Націй, вимагає співпраці загалу держав, запрошують СРСР вступити до Ліги Націй і запевнити їй свою цінну співпрацю“. Ідуть підписи делегатів.

ВІДПОВІДЬ ЛІТВІНОВА.

У відповіди на те запрошення, яке запрошуючі держави закомунікували предсідникові збору Ліги, щоби предложив Лізі, комісар Літвінов вислав предсідникові збору таке письмо:

„Пане Президенте! Совітський уряд одержав телеграму, підписану великим числом членів Ліги Націй, а саме (вичисляє держави) телеграму, в якій підкреслюючи, що місією Ліги Націй є організація миру та що ця місія вимагає співпраці загалу держав, запрошують СРСР вступити до Ліги і запевнити їй свою співпрацю. Одночасно совітський уряд поінформований офіціяльно урядами Данії, Фінляндії, Норвегії та Швеції про їх прихильне становище у відношенні до вступлення СРСР до Ліги Націй.

Совітський уряд зробив з організації і консолідації миру принципіяльне завдання своєї закордонної політики і не був ніколи глухим на якінебудь пропозиції міжнародньої співпраці в інтересі миру. Він думає, що запрошення, яке одержав від більшости членів Ліги дає вислів правдивого бажання миру Ліги Націй і свідчить, що Ліга признає конечність співпраці СРСР.

Тому совітський уряд готов відповісти на запрошення і стати членом Ліги Націй, займаючи належне йому місце. Зобовязується додержувати всякі міжнародні зобовязання та всякі рішення, що обовязують членів Ліги. Совітський уряд особливо рад вступити до Ліги Націй з хвилиною, коли Ліга обмірковує справу поправок до пакту, щоби згармонізувати його з пактом Бріян-Кельоґ і цілковито виняти з[...] права міжнародньої війни.

З уваги на те, що арт. 12—13 пакту залишає рішення держав відкликатися до арбітражового або судового полагодження, совітський уряд хоче вже тепер спрецизувати, що на його думку тої процедури не можна прикласти до спорів, які торкаються фактів, що попередили його вступлення до Ліги.

Позволяє собі висловити надію, що сьогоднішню деклярацію приймуть всі члени Ліги в дусі щирого бажання міжнародньої співпраці та вдержання миру з користю для всіх народів, в якому то дусі вона й зроблена.

Прошу пана, пане президенте, приняти вислови моєї високої пошани.

Максим Літвінов,
народній комісар для закордонних справ“.

СКАНДИНАВСЬКІ ДЕРЖАВИ ЗА СОВІТАМИ.

Письмо делегата Швеції Сандлера до предсідника Ради Бенеша є такого змісту:

„Маю честь в порозумінні з шефами делегацій данської, фінляндської са норвеської закомунікувати Вашій Ексцеленції, що уряди Данії, Фінляндії, Норвегії та Швеції потвердили сьогодні совітському урядові звичайною дипльоматичною дорогою своє рішення голосувати за вступленням СРСР до Ліги Націй.

Хочу додати, що делегації тих країв були би уповноважені прилучитися до запрошення, висланого в тій цілі, якби таке запрошення міг зробити сам збір.

ПРОТИ СОВІТІВ.

Не прилучилися до запрошення, висланого до СРСР, такі европейські держави: Бельгія, Португалія, Голяндія, Швайцарія і Люксембург.

ІСТОРИЧНИЙ КОМУНІКАТ РАДИ ЛІГИ НАЦІЙ.

Дефінітивний текст совітської відповіди на запросини вступити до Ліги Націй надійшов до Женеви в 19 год. 15. ц. м. Рада Ліги зібралася на тайному засіданні, яке тривало поверх години. Після засідання видано такий комунікат:

„Рада Ліги зібралася сьогодні вечором на довірочному засіданні в присутности голови Зборів Ліги, Сандлера. Голова Сандлер подав до відома предсідникові Ради два комунікати, які будуть представлені Раді: 1) Запросини про вступ, підписане певною скількістю делеґацій на Зборі, яке взиває СРСР приступити до Ліги Націй. 2) Відповідь уряду СРСР на ті запросини, яка висловлює бажання совітського уряду стати членом Ліги Націй.

Голова Ради дістав крім того листа шведської делегації, що виступає в імені делегацій данської, фінляндської і норвеської у справі вступу СРСР до Ліги Націй. Перестудіювавши ті документи Рада одноголосно устійнила, при стриманні від голосування делегата Арґентини, Панами і Портуґалії, таку резолюцію:

Рада, познайомившись з листом з дня 15. ц. м., з яким СРСР звернувся до голови Зборів у справі вступу тої держави до Ліги Націй, десиґнує на підставі права, що належить їй по статті 4 пакту Ліги, **Союз Соціялістичних Республик Рад на постійного члена Ради Ліги, від хвилини проголошення Зборами приняття СРСР до Ліги Націй. Крім того поручає Зборам затвердити цю постанову“.**

У доповненні до того комунікату слід зазначити, що зпосеред трьох членів, які стрималися від голосування, тільки один забирав голос, а саме делегат Портуґалії, який заявив, що портуґальська делегація буде голосувати на Зборах проти приняття СРСР до Ліги Націй.

ЛІТВІНОВ ГОЛОВОЮ ЛІГИ НАЦІЙ?

БЕРЛІН, 17. 9. ПАТ. Преса повідомляє з Женеви, що ком. Літвінова по вступлені СРСР до Ліги Націй, виберуть предсідником Ради Ліги Націй на майбутній рік. Франція, Італія і мабуть Німеччина звернуться до Літвінова з пропозицією приняти цю кандидатуру.

Український народе! Памятай, що від Тебе залежить національна свідомість наших братів на далекому Сході і Заході, тому шли датки і дарові книжки на адресу Т-ва „Просвіта у Львові.

Військовий союз Франції з СССР.

Пакт чотирьох без Німеччини.

У середу СССР приймуть уже як члена до Ліги Націй. Негайно по прийзді ком. Літвінова до Женеви оголосять договір про військовий союз між Францією і СССР. Большевики засядуть теж у Раді Ліги Націй. Таким чином на европейськім горизонті зарисовується нова політична концепція. Вступлення СССР до Ліги доведе до віднowлення пакту чотирьох. СССР займе місце Німеччини. Такий здогад висловлює французький журналіст Пер Домінік у щоденнику „Ля Репюблік“. Французький журналіст запевняє, що військовий союз Франції і СССР буде спрямований проти імперіялістичних посягань за відорванням Совітської України. В Женеві кружляють поголоски, що секретаріят Ліги Націй покине Женеву внаслідок ворожого становища Швайцарії проти СССР. Частина французької преси боронить Швайцарію. Ліга Націй повинна далі залишитися в Женеві, хоча Швайцарія виступає рішуче проти приняття СССР до Ліги Націй.

Японія проти вашинґтонського договору.

БЕРЛІН, ПАТ. Японський уряд задумує виповісти морський договір, підписаний у Вашинґтоні тому, що він загрожує мирові. Японія пропонує обмежити загальний тонаж кораблів, скасувати тяжкі гармати та вимагає для себе рівноправности.

Опозиція Швайцарії.

(УП) В Женеві, в цьому зборищі заступників поодиноких держав та народів йдуть наради за нарадами, засідання, конференції, переговори, сварки, навіть лайки, пишні свідання та обіди за шампанським вином та гаванськими цигарами і т. п. — а все крутиться коло одного пункту, чи впустити большевиків у Союз Народів, чи ні. Та справа не від нині актуальна. Не без підстави деякі звуть її „Унтерганг дес Абендляндес“ (Занепад Зах. Европи).

Ще надовго перед загальними зборами Ліги Націй та нарад його президії говорилось на ту тему в державних кабінетах а ще більше писалось у пресі. Здавалося, що справа ясна і нема над чим говорити. Прилюдна опінія світа висловилась проти допущення представників азійського варварства в „благородну“ сімю цивілізованих народів. Лише філії московського коміте[illegible] компартії ріжних країв та їх преса, як рівнож [illegible]стина світової преси, відома у світі з большевикофільства, висловлювалась за вступом большевиків.

Недовго перед початком зборів Союзу про цю справу заговорили зовсім голосно у дипльоматичних кругах і то тоном зовсім відмінним від дотеперішнього пресового тону. Великі держави Европи порозумілися і погодилися. Зате менші держави висловлювались проти того, оскільки вони мали взагалі змогу самостійно про це говорити.

У ріжних европейських столицях пішли інтервенції великих держав, а в першу чергу Франції. Міністрів закордонних справ почав відвідувати французький посол, а йому секундували посли англійський та італійський. Виринали делікатні запити про становище даного уряду до справи принятгя большевиків. При цьому посли висловлювали свої чи своїх урядів погляди на цю справу та давали недвозначні вияви своїх побажань, що їм було би дуже приємно почути від даного уряду прихильну відповідь. Таке саме було і у Швайцарії.

На голосі Швайцарії залежало Франції в першу чергу вже хоч би тому, що на її території находиться осідок Ліги Націй та що цей голос, як держави вправді малої простором і скількістю населення, але зате морально ні разу не скомпромітованої у всьому світі був би це чи не найсильніший аргумент для всіх інших держав, що й нині ще не признали Москви та держаться від неї здалека. Це був свого роду натиск на Швайцарію. Про це ясно не говорилось, але це відчувалось, бож не даром деякий час перед тим демаршом сензаційна освітова преса розписувалась про небезпеку німецького перемаршу через Швайцарію та розвела була дискусію про перенесення Ліги Націй до Відня.

У швайцарських кругах ріжно дивились на ту справу. Одні були за безумовним допущенням большевиків до Союзу та за їх признанням, інші були проти того, а в журналістичних кругах у Швайцарії переважала думка, що Швайцарія буде змушена уступити натискові великих держав. Однак загальне враження було таке, що швайцарці, як народ, були у значній більшости проти того. Ті нечисленні розагітовані московськими агентами швайцарські „пролетарі“ не багато могли вдіяти, бо їх було дуже мало.

Після демаршу швайцарський уряд перевів декілька засідань та по всесторонньому обміркуванні справи вирішив заявитись проти допущення большевиків у Союз. А колиб таки большевиків приняли до Союзу без згоди Швайцарії, то в тій справі відбудеться всенароднє голосування. Воно має вирішити, чи швайцарці мають залишитись членами Союзу та сидіти разом з большевиками за одним столом, чи ні.

Це відважне швайцарське становище затривожило всіх. Прихильників і ворогів большевиків. Прихильники, сьогодні всемогучі, бо сильні мілітарно й економічно, знали, що їм вдасться переперти справу прийняття большевиків фактично, але за моральну сторінку того свого кроку побоювались. Моральна перевага була по боці Швайцарії. Це швайцарське — ні! піднесло на дусі й інших членів Союзу, що вже почали були здавати свої протибільшовицькі позиції під натиском великих держав. Швайцарська опозиція завдала праці великим державам, бо треба було натиск починати наново, а дальше й деякі уступки поробити, щоб своє осягнути.

Чомуж Швайцарія так рішуче противиться „большевизації Ліги?“. В першу чергу тому, що швайцарці — це наскрізь матеріялісти. Одначе тут іде поміщання понять матеріялізму з ощадністю. Були й такі думки, що Швайцарія, маючи значні доходи зі Союзу Народів та ріжних інтернаціональних імпрез, що все відбуваються на її території, не захоче позбутись цього доходу. І це показалося фальшивим. Дипльоматичного й економічного натиску вона не побоялась, бо за нею була сила моральна. Забуто також і той факт, що Швайцарія була дійсним членом Союзу по волі народу тому, що всі інші вступили до

Союзу або як побідники світової війни для забезпечення собі овочів побіди, другі як побіджені, щоб зискати для себе якісь полекші. Швайцарія не була ні побідником, ані побідженою. Вона перед вступом до Союзу перевела була всенароднє голосування у тій справі. Вона вступаючи до Союзу, мала на увазі все те, що лягло фактично в основу Союзу. Швайцарія й досі не признала Совітів. Принятгя в Союз большевиків означалоб навязання прилюдних взаємин з ними. Дальше, воно далоб большевикам змогу заложити на швайцарській території своє заступництво при Союзі, чого швайцарці слушно лякаються, памятаючи приклад сусідньої Німеччини й Італії, до чого довела тамошня робота комуністів. На зиски з торговлі швайцарці не багато можуть рахувати, тим більше, що большевики дуже радо все купують, але не дуже радо платять. Крім того швайцарці ще й нині памятають викликаний большевиками крівавий генеральний страйк у Швайцарії після світової війни.

Це були мотиви, що спонукали Швайцарію сказати — „ні!“ підчас вступних розмов на тему вступу Совітів до Ліги Націй. На „запрошення“, яке вистосувало до Совітів 30 держав, нема підпису — Швайцарії. Опозиція Швайцарії була теж головною причиною, чому великі держави рішили перепачкувати нового члена до свого товариства „кухонними дверима“, оминаючи прилюдну дискусію та обходячи процедуру, яка вимагала би одноголосного рішення Зборів Ліги.

Сьогодні Літвінов і 40 (сорок!) членів його делегації, „технічних“ співробітників, жде з міліаками на момент урочистого вїзду до Женеви.

Як надалі виглядатимуть ті відносини — покажеться у будуччині, але можна сумніватися чи вдасться тій плеяді большевицьких агентів що зїзджатисьмуть до Женеви, змінити засадниче становище швайцарців до того дивоглядy XX. століття, якими є Совіти.

——o——

Большевицький письменник каже, що в СССР. є голод і бруд.

ВІДЕНЬ. КАП. „Райхспост“ повідомляє, що відомий большевицький письменник Ілля Еренбург оголосив недавно незвичайно сміливий протест проти тенденційного вводження в блуд чужинців, які приїздять до СССР., фальшиво зясовуючи їм відносини, які є в большевії. Офіціяльне большевицьке бюро — пише Еренбург — створює для подорожуючого чужинця фікційний світ, окружає його атмосферою неіснуючого добробуту та дешевих приємностей. Тимчасом голод і бруд це звичайна доля широких верств СССР. Для чужинців основали готелі, де харчів достоту, де виграває музика, де вечором ідуть танці й інші розривки, зате дбайливо скривають перед цікавим подорожнім місця для нього не призначені. Не бачить він порожніх магазинів, терпінь народу, брутальности у взаєминах чоловіка до чоловіка.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 19. вересня 1934.

СТ. ШМАНЬКОВЕЦЬКИЙ.

З днів жаху.

(У 20 ліття вивезення Митрополита Шептицького).

Ще один спомин навіяли мені двацятьлітні роковини російського наїзду. Стає він у моїй уяві як жива картина, а замикає в собі одну сторінку з історії царського панування на Галицькій Землі та відношення російської військової й адміністративної влади до нашої греко-католицької церкви та її найвищого достойника.

У памятних жахливих днях, коли на Львів ішли російські війська, залишилися в місті всі три архиепископи. Латинський арх. Більчевський сильно озброєний у вшехпольський панцир не мав ніяких основ побоюватись стрічі з царською владою. Вірменський арх. Теодорович жив сподіванням зустрітися при першій нагоді зі своїм добрим знайомим Володимиром гр. Бобрінським, із котрим кілька років раніше пережив стільки милих хвилин у французькім готелі на равті, який улаштували в честь Бобрінського галицькі москвофіли і вшехполяки.

Залишився на становищі і наш митрополит, та серед інших умовин. Він чейже не мав ніякої омани, що російська влада в найкращому випадку поставиться до нього з холодною байдужністю.

Не було для декого тайною, що митрополит перед війною incognito бував гостем у російській державі. Не було теж тайною, що в серці самої матушки-Росії була греко-католицька каплиця, що були там греко-католицькі духовні як Фйодоров, Дейбнер, Верховський та інші, що греко-католицькою була княжна Грузинська, що прихильниками Риму були кн. Волконський, що одна з царських доньок була великою прихильницею нашого обряду, лиш огляд на те, що її батько „білий цар, православний государ“ — не дозволяв їй зеднатися формально з нашою церквою.

Не могло бути й тайною у деяких колах, що всю ту акцію підтримував і патронував їй львівський митрополит. І може воно видається дивне, що той сам уряд, який так безсердечно знищив унію на своїх західних окраїнах, там у глибині Росії глядів на неї прижмуреним оком. Адже на дверях уніятської каплиці виділа в рямці оправлена телеграма від барона Фредерікса, у якій він в імені царя дякує греко-католицькій громаді за побажання прислані цареві з нагоди першої Служби Божої відправленої в греко-католицькому обряді.

Та була ще й друга причина, чому митрополит не може числити на ніякі огляди від російської влади. Зі самим вибухом війни відомий чорносотенець архимандрит Почаєвської Лаври Виталій видав посланіє до австро-угорських жовнярів, у якому звільняє їх від присяги складеної на вірність австрійському цісареві та закликає кидати зброю й переходити на бік російських військ. Письмо це розкидали масово між військо і населення.

По мужеськи відповів на це письмо митрополит Шептицький. Назвав Виталія „єретиком“, який не має права католиків звільняти від присяги, та взивав жовнярів до вірности складеній присязі.

На жаль, все те сталося безпосередно перед тим, заки заняли Львів, тому більша частина тих друків впала жертвою вогню. Палієм був пок. о. канцлер Яцковський та не було найменчого сумніву, що росіяни цю відповідь мали. Вонаж була друкована в Ставропігії...

В останні дні перед приходом російських військ була митрополича палата місцем сходин для визначніших львівських громадян, що постановили залишитися у місті. Сходилися там: духовні оо. А. Білецький, Т. Бобикевич, І. Алексевич, д-р Й. Боцян, д-р Мирон Горникевич, Ю Дзерович, О. Дикий, Л. Лужницький, Е. Монцібович, д-р І. Соболь, М. Щепанюк, Л. Туркевич, д-р Д. Яремко, М. Яцковський, а зі світських: П. Войнаровський, д-р Ю. Гірняк, М. Заячківський, І. Левинський, д-р В. Охримович, М. Павлик, В. Шухевич, К. Паньківський, Л. Шехович, д-р Ст. Федак та інші.

Про все те довідалися росіяни, бож св. Юр придбав собі славу, що його будинки все давали захист якійсь чужій амбасаді чи експозитурі. Були там колись славна каштелянова Косаковська, був перед війною і в часі війни „русскій“ студент Скокун (син дяка), був у польських часах сублюкатор одного зі священиків, що зорганізував там большевицький зїзд, який нам так дуже пошкодив у европейській опінії.

Св. Юр був приготований на прихід ворожого війська. Заздалегідь зібрано деякі папери головно „acta congregationis de propaganda fide“ та замуровано їх у безпечній скритці у пивниці під кухнею. Свято замурування перевів присланий Левинським студент при помочі хлопця з прислуги Гриця; так і здавалося, що того гробу ніхто не найде і не відкриє... (У половині лютого полковник Лукіянов знав уже цю тайну...).

Усі відчували, знали й розуміли, що з приходом росіян найтемніші хмари збегуться над св.

Внутрішня позичка Рідній Школі — це ударне гасло сучасної хвилини.

Кожне українське товариство, кожна коопера тива, організація, установа і кожне підприємство платить бодай одну позичку Рідній Школі. Те саме зробить кожний член і прихильник Рідної Школи. Одна позичка 25 зол. На цих 25 зол. може складатися і кілька осіб. Можна сплачувати зараз або ратами. Нема ніяких обмежень щодо числа позичок.

Не відкладайте до останнього речинця (31. жовтня 1934. р.), але підписуйте позичку і правильно вплачуйте рати та присилайте позичку.

Всі, що вирівняли позичку, одержуть грамоти.

ПКО. ч. 503.624.

РІДНА ШКОЛА, *Львів, Словацького 14.*

Чи братися нам за деревний промисл?

Останніми часами дало „Діло" почин до статтей на дуже актуальну тему для нашого суспільного життя — зацікавлення нашої молоді, а передовсім інтеліґентів — промислом та торговлею.

Рік-річно сотні і тисячі наших дітей вписується до середніх шкіл, рік-річно сотні їх кінчить ці школи, а розмірно малий відсоток з них вступає на університет. Наша убога суспільність не має змоги допомогти нашим дітям стати повними інтеліґентами. Геройством можна би назвати зусилля наших батьків та дітей, що при таких виглядах на посади і хліб з ними звязаний стараються удержати чисельний стан нашої інтеліґенції.

Щоби однак виховувати інтеліґенцію, треба її дати можливість життя, бо все в порядку, коли діти селян чи робітників кінчать школи та стають інтеліґентами, але зле буває, коли діти інтеліґентів з браку відповідної праці і хліба мусять навертатися до робітництва та до „чорної роботи", зовсім до неї незвичайні і непристосовані. І тут лише промисл та торговля і нерозлучно з ними звязана банковість може і мусить виповнити цю з погляду національного найважнішу ролю — приміщення в собі інтеліґенції. Нація недержавна, коли хоче виховати інтеліґенцію незалежну на добрих становищах, іншої дороги не має.

В одній статті, що радить над цією справою, писали про торговлю і промисл деревний. Я, як такий, що активно „працює в дереві" більше дванацяти літ, не маю наміру критикувати поглядів громадянина, який накликує до промислу і торговлі деревом, хочу лише виправити незвичайний оптимізм поміщеної статті, а саме сподівані заробітки.

Деревний промисл займає дуже важну позицію в експорті і торговельному білянсі Польщі і так нпр. у 1933 р. вивезено з Польщі 664.443 тон сирівця і 1.041.641 тон півфабрикатів — значить разом 1.706.084 тон дерева, причім вартість цього вивозу представляється сумою около 30 прц. цілого торговельного білянсу Польщі. Експорт є головною підставою торговлі деревом, без нього вона цілковито підупалаб, він рішає про калькуляцію цін. Нема страху, щоби експорт цілковито припинився, бо коли в 1932 р. дійшов він до числа 1.035.027 вивезених тон, то в 1933. р. мав уже 1,706.084 тон, не рахуючи всякого роду труднощів, які рік-річно збільшуються, своєрідної політики держав та зростаючої зокрема торговельної організації і експанзії Совітів, які займають перше місце в торговлі деревом. Застосування дерева є превелике і запотребування його може лише збільшатися, так, що збут його певний. Воно пристосовується легко і гладко до всяких конюнктур неймовірно низьких, тому, що зубожіле і надмірно всякими зобовязаннями обтяжене рільництво мусить вигладжувати свої буджети деревом, і це спричинює аж надто достаточну подачу. Треба згадати, що це вивіз не дампінґовий, до якого суспільність доплачує, а вивіз здоровий, який державі дає девізи і доходи, а суспільности зарібки. Великий відсоток того експорту припадає на дерево, яке вивозять з земель, замешкалих нашим населенням, томуто природно і справедливо булоб, якби ми заняли в тій торговлі відповідне місце.

Дуже важна і здорова сторінка торговлі деревом у тому, що вона головно відбувається за готівку, а лише всередині краю, коли йде про півфабрикати, частинно послуговуємося кредитом. Та це вимагає теж великих вкладів готівкових, бо нпр., щоби піднятися доставн папірівки до фабрик целюльози чи паперу, треба за неї заплатити продуцентові, або самому випродукувавши, вислати до фабрики, яка дерево зідбирає під оглядом якости і кількости і щойно по 4—8 тижнях платить.

Таксамо і продуцент мусить готівкою покрити власникові ліса ціну купна за деревостан і т. д., так, що важко уявити собі торговлю деревом в ширшім значінні без помочі фінансових інституцій. Вони можуть перенятя ролю доброго платного посередника, який без усякого ризика для себе може уможливлювати торговлю і продукцію ґаранційно-кредитовою акцією. В цей спосіб без великого вкладу власної готівки, якої наші подибокі громадяни не мають в скількости потрібній до деревної торговлі — може богато інтеліґентів знайти добрий прожиток.

Візьмім під увагу наші подільські міста і містечка, де з огляду на безлісний характер Поділля, склади з будівельним деревом добре розвиваються. Торговля і деревний промисл у звязку з модернізацією цілого життя вимагає спеціялізації, бо тяжко і неекономічно вимагати від урядника, щоби він умів випродукувати нпр. мемельські клепки і англійський будівельний матеріял, дарма, що одно і друге імпортує Англія. А ціни збуту і відповідна перерібка дерева є декуди одиноким чинником, який рішає про заробіток або втрату. Конкуренція в деревній торговлі як і всюди є велика, калькуляція мусить бути совісна і стерегтися треба „овечого гону", який дуже часто характеризує деревних купців, що при найслабших проблисках ліпшої конюнктури, без усякого оправданого рахунку взаїмно лицитуються при купні деревостанів.

Продукція середнього підприємства-тартаку рівна річно менше-більше 10.000 м³ різаного дерева і здавалось би, що треба около 200—300.000 зол. — величезної як на наші обставини готівки, щоби заробити 20—30.000 зол. — Практично воно так не є: банково-торговельна техніка без надмірного анґажування капіталу дозволяє повести справу. Багато банків гарно заробляє при деревнім промислі, а скажім у Данциґу перезажна частина доходів іде з фінансування деревного експорту. Під нашим носом заробляють на нафті, на збіжу а також на дереві, а ми чекаємо на „посади". Характеризує нас острах і погорда перед життям — де нема місячної пенсії хоч би мізерненької. Не потреба кооператив для торговлі деревом, вони тут нічого не зроблять, а потреба відважної, здорової ініціятиви і таку повинні наші фінансові інституції, передовсім у своїм власнім інтересі підтримати, бо і з чого вони будуть істнувати, як не будуть виховувати собі своїх заможних клієнтів. А як хто мене спитає: „а з чим зачати?!" — то на це я на „жидівський спосіб" відповім питанням — А з чим починали ті, нині на нашім терені знані і богаті, купці деревні? Великий відсоток з них розпочинало свою торговельну карієру з відвагою, волею, ініціятивою і мінімальним капіталом.

І. М.

тоюрською горою, а властиво над митрополичою палатою.

Уперше застукала війна до брами митрополичої палати вполудне 3. вересня, коли у місті була вже російська стежа. Тоді до св. Юра приїхав заступник д-ра Рутовського, щоби митрополит визначив чотирьох заручників зпосеред львівських українців. Митрополит у першій мірі подав себе самого, далі М. Заячківського, о. Бошина та П. Войнаровського, а щойно коли ген. Роде счеркнув митрополита, заступив його д-р Ю. Гірняк.

Другого дня, коли через Львів переходила велика російська армія, мав митрополит у себе першого російського гостя. Дивна це була гостина. В годині 11 в ночі приїхав до митрополита автом губернатор граф Шереметєв. Поводився незвичайно чемно, прохав вибачення, що в таку невідповідну пору приходить, але осмілило його те, що побачив світло в митрополичій кімнаті. (Вже тоді знав, де митрополича кімната!) Оправдував свою нічну гостину ще й тим, що — як казав — невідомо, де будемо завтра.

В часі тої гостини заїхали перед палату два нові авта, з яких висіли старшини, що ввійшовши до палати, стрінулися на сходах з губернатором, який їх завернув. Всі три авта відїхали до міста.

Пів години пізніше вернулося авто зі старшинами, які предявили митрополитові наказ увязнення.

Мав це бути наказ ґенерала Брусілова, що під ту пору мав головну кватиру в Бібрці. В 12-ій годині вночі пустилися вони з вязнем в дорогу, а в 3-ій були вже в Бібрці. Митрополит переночував на тапчані поміж старшинами, а рано представили його Брусілову.

На слова митрополита, що він являється з наказу, сказав ґенерал з помітним невдоволенням, що тут зайшла помилка, що він митрополита не взивав до себе. Митрополит подав письмо, яке йому вручили старшини. Тоді облудний суздалець став пояснювати, що він поправді бажав бачитися з митрополитом, щоб його зробити відповідальним за порядок у цілому місті, але хотів це зробити щойно після приїзду до Львова.

— Яж зголосився сам на заручника, та мене не прийняли, але за порядок цілого міста годі мені брати відповідальність на себе — сказав митрополит.

Брусілов відповів:

— Я на ваше життя не важу, як і на нічиє, та коли були би які зловживання, то накладу таку контрибуцію, що знищу ціле місто!

Після тої солодкої розмови митрополит за дозволом пішов до церкви, відправив Службу Божу та виголосив проповідь до народу.

Вістка про нічне вивезення митрополита рознеслася по цілому місті і викликала в широких колах щире спочування, глибокий жаль та переполох.

В годині 11-ій на другий день вернувся митрополит до Львова в товаристві якогось вищого православного духовного, ґенерала Берґера та полк. Плонського, які пообідали в палаті та поїхали до головної кватири.

На вістку про поворот нашого князя церкви українське громадянство лекше відітхнуло й зраділо.

(Далі буде).

Чи Ви вже зложили книжки або даток на купно доброї книжки для наших братів на заході?

Закарпаття.

МІЖОРҐАНІЗАЦІЙНІ НАРАДИ.

Президія Учительської Громади скликала на день 26. серпня ц. р. до великої салі засідань Народнього Дому Т-ва „Просвіти" в Ужгороді на нараду всі народовецькі орґанізації Закарпаття. Предметом нарад було оснування міжорґанізаційної ради. За предсідника нарад вибрано посла Ігора Гусная. Референтом був інж. Романюк з Мукачева. В дебаті взяли участь: д-р Михайло Бращайко, Юліян Ревай, п-і Ірина Невицька, д-р Володимир Бірчак, д-р Юлій Бращайко й інші. Для переведення приготовних праць вибрано комітет, до якого увійшли: д-р Михайло Бращайко, посол Гуснай, інж. Романюк, п-і Ірина Невицька й інсп. Юліян Ревай. Міжорґанізаційна рада має бути зорґанізована так, щоб не забирала компетенції вже істнуючих народовецьких орґанізацій.

ЗРАЗКОВІ ТЕАТРАЛЬНІ ВИСТАВИ В УЖГОРОДІ.

В днях 29.—30. серпня відбулися в Ужгороді зразкові театральні вистави підготовчого театрального курсу в Ужгороді, удадженого Шкільним Реферáтом в Ужгороді в місяці серпні.

ЗЇЗД СЛОВАЦЬКОГО УЧИТЕЛЬСТВА У ПРЯШЕВІ.

Дня 21. серпня ц. р. відбувся у великій салі „Католицького Круґу" у Пряшеві зїзд краєвого учительського товариства („Зус") при численній участи делеґатів і гостей з цілої Словаччини. Нарадами проводив сенатор А. Ганцко. „Учительську Громаду" заступав п. Орест Онуляк, який привитав зїзд та візвав присутніх до становоі співпраці з українським учительством. На зїзді можна було помітити велике зацікавлення нашим делеґатом з Закарпаття.

ПРАВДА ПЕРЕМОГЛА.

Дня 19. жовтня 1930 року веч. вертався секретар соц.-дем. партії Франціск Коларж на мотоциклі з Перечина до Ужгороду. Коло Невицька

стояли на дорозі три студенти учит. семинарії в Ужгороді Юрко Желізко, Іван Долинич і Петро Угрин. Коларж наскочив своїм мотоциклем на Долинича і повалив його на землю, але мотоцикль перевернувся, Коларж упав теж на землю, зранився на голові і наслідком ран третього дня помер. Проти згаданих трьох хлопців поведено карне поступовання. Їм закидали, що вони нарошком заступили дорогу Коларжові, один з них ударив його олов'яною по голові, наслідком чого Коларж упав на землю і тим спричинили його смерть. Справа набрала ширшого значіння, бо деякі ворожі нам газети, головно „Подкарпатске Гласи“, зробили з того політичну справу і напали не лише на самих студентів, але також на ужгородську учительську семинарію, що виховує злочинців, терористів, піонірів великоукраїнської ідеї! Це — мовляв — тому, бо Коларж не був прихильний українському напрямові.

Краєвий суд в Ужгороді засудив Желізка і Долинича кожного на 1 рік вязниці, а Петра Угрина на 8 місяців вязниці. Вищий суд в Кошицях потвердив цей присуд. Наслідком причин неважности, поданих оборонцем д-ром Юлієм Братайком, Найвищий Суд скасував засуди обох нижчих інстанцій і справу приділив кошицькому Краєвому Судові. Вислухано нових свідків, нових знавців і на основі наново переведеної розправи Краєвий Суд в Кошицях увільнив обвинувачених цілковито, а увільнення це потвердив і Вищий Суд в Кошицях. Увільнення стало правосильне.

Як видно, суд дав сатисфакцію не лиш самим обвинуваченим, але також ужгородській семинарії та українцям взагалі й уривав кінець підлим і злобним нападам ворожої преси.

(„Українське Слово“.)

Міжнародній конґрес морального виховання у Кракові.

КРАКІВ, КАП. В середу, 12. вересня ц. р. відбулося в Кракові святочне відкриття VI міжнародного конґресу морального виховання. Конґрес відкрив ректор краківського університету проф. д-р Ст. Мазярський. Від уряду привитав учасників міністр освіти Вацлав Єнджеєвич підкресляючи, що у вихованні слід закинути „перестарілі канони“ і „методу заборон“; виступив теж проти т. зв. „накиненої моральности“. Одним словом на конґресі зарисувалися два світогляди: один — піддержуваний вільнодумцями — про загально-людську мораль і виховання молоді на основі засад безрелігійної етики. Проф. Брунвіґ намагався доказати, що істнують моральні вали, спільні всім людям згідно зі засадами миру, справедливости і братерства. Проф. Брунвіґ осудив гостро національну нетерпимість. Проф. Петерсен з Єни станув на становищі, що в основу виховання молоді треба скласти доґму вищости деяких рас. Німеччина признає перевагу нордійської раси. Протилежний світогляд репрезентували католицькі учені: виховання молоді неможливе без моральних засад, опертих на християнській релігії. Важливою проблемою, яку обговорювано на конґресі, була теж проблема коедукації. І ця проблема викликала суперечні думки. Церква виступає проти коедукації, себто спільного виховування молоді обох полів. Головний арґумент такий: „В самій природі є поділ людей на два поли, які мають ріжні завдання, прикмети і здібности. Нема ніякого доказу, наче би треба зрівнати виховання обох полів“.

Перед закінченням нарад проф. Петерсен з Єни запросив учасників на міжнародній конґрес морального виховання, який відбудеться за чотири роки в Берліні.

Український Історичний Кабінет.

Останніми часами на сторінках української преси („Новий Час“ ч. 168, „Самостійність“ ч. 26.—27.) появилися замітки, в яких подано відомости про Український Історичний Кабінет у Празі, що не відповідають дійсности.

Оминаючи питання вартости інформацій, що походять від авторів, які ховаються за псевдонім або подають їх анонімно, вважаємо своїм обовязком, з метою запобігти дальшому ширенню подібних „інформацій“, подати головніші факти з життя і праці цієї установи.

1) Український Історичний Кабінет є установою, що безпосередньо підлягає міністерству закордонних справ чехословацької республики, про що завжди зазначується нею у всіх зносинах та інформаційних замітках в пресі (нпр. див.: „Український Тиждень“ 1934, ч. 84-85, „Новий Час“ 1934., ч. 160, „Час“ і т. д.).

2) Завданням Українського Історичного Кабінету є створити у Празі постійний осередок для науково-дослідчої праці з історії українського руху, праці українських, а головним чином чужоземних дослідників.

На наслідки цього завдання за три роки праці вказує кількість відвідувачів кабінету, а саме 765 відвідин, з яких 405 припадає на студії з використовуванням матеріялів кабінету і 360 на відвідини інформаційного характеру. Між дослідниками і відвідувачами було чимало чужоземців: чехів, німців, хорватів, литовців, американців та ін.

3) На чолі Українського Історичного Кабінету, як уповноважений міністерства закордонних справ ЧСР стоїть проф. д-р Ян Славік.

Внутрішнє ведення всієї справи кабінету находиться в українських руках.

Про працю кабінету здають справоздання щороку на загальних зборах Українського Т-ва охорони історичних памяток за кордоном. Останній звіт з Товариства охорони історичних памяток зроблено на загальних зборах Т-ва дня 22. березня 1934 року. Загальні збори Товариства вислухавши представника Українського Історичного Кабінету та повідомлення голови Т-ва проф. С. Шелухіна ухвалили справоздання представника кабінету приняти до відома та висловити подяку за працю кабінету щодо охорони українських історичних памяток.

Крім того — року 1932. на одному із засідань Управи Укр. Товариства Охорони Історичних памяток ухвалено „висловити сердечну подяку проф. д-рові Янові Славікові за його дбайливість до памяток українських за кордоном“.

4) Всі матеріяли Українського Історичного Кабінету складаються із власних збірок та з фондів, переданих до нього на умовинах тимчасового користування та повороту їх до одної з українських наукових установ на Україні, коли власники цих фондів знайдуть це своєчасним і потрібним.

Тк нпр. Фонд Укр. Національного Музею-Архіву приняли до Українського Історичного кабінету згідно з угодою підписаною і затвердженою з одного боку Кураторією Українського Соціольоґічного Інституту, а з другого міністерством закордонних справ ЧСР.

§ 1) цієї угоди каже:

„Український Національний Музей-Архів буде переховуватися в Українському Історичному Кабінеті при міністерстві закордонних справ до часу, аж коли можна буде його передати Всеукраїнській Академії Наук, або іншій науковій установі на Україні або до Дому Української Культури, коли такий збудують у Празі. (Угода з 26. жовтня 1932. року).

Подібний зміст умов передачі теж інших фондів до Укр. Історичного Кабінету.

5) Український Історичний Кабінет є самостійною установою в тому значінні, що не є звязаний з ніякою іншою установою, ані українською ані чужою, а підлягає безпосередньо міністерству закорд. справ ЧСР.

Інформації подані авторами, що вказують на звязок Українського Істор. Кабінету з російським заграничним історичним архівом в тій чи іншій формі, є неправдиві.

Факт, що на чолі Українського Істор. Кабінету стоїть уповноважений міністерства закордонних справ ЧСР проф. др Я. Славік, який одночасно є уповноваженим міністерства і на російський Закорд. Істор. Архів не може бути доказом для таких „ін[illegible]мацій“, бо проф. Славік є одночасно уповно[illegible]им міністерства і для Білоруського Архіву та інших славянських установ.

Абсурдне є твердження анонімного дописувача „Самостійности“, що Український Історичний Кабінет є установою „московською під протекторатом чеського уряду“.

Свого часу уповноваженим міністерства освіти ЧСР як інспектор ґімназії російської та української у Празі була одна і таж особа, а проте ця українська ґімназія не була не тільки російською але й не мала ніяких з нею звязків.

6) Український Істор. Кабінет розміщено в Тосканській Палаті, де він займає дві салі.

Дивно випадає вказівка „інформатора“ Нового Часу“ на те, що Український Історичний Кабінет находиться під одним дахом з „Русским Архівом“, вбачаючи в тому доказ якогось звязку Українського Історичного Кабінету, як установи з архівом російським.

Український Історичний Кабінет розміщено в тій частині Тосканської Палати, де находяться установи, що нічого спільного з „Русским Архівом“ не мають, а саме: Господарський відділ міністерства закорд. справ ЧСР, Фінансовий відділ (бухальтерія) того міністерства, Білоруський Закордонний архів, Кубанський Архів, в той час, коли „Русский Архів“ займає другу частину палати, від якої Український Історичний Кабінет і інші згадані установи, є цілковито ізольовані.

Зрештою, чи перебування „під одним дахом“ може бути доказом залежности, приналежности чи навіть будь якого звязку? Будучи послідовними „інформатори“ мусіли б в дальших своїх інформаціях чимало перебрати українських установ, що находяться „під одним дахом“ з установами російськими або інших національностей. (Нпр. Українська Наукова Асоціяція, що находиться не тільки „під одним дахом“, але й в одному коридорі, і поруч має навіть двері з Російським Кооперативним Інститутом, або Український Педагогічний Інститут і т. д. Але чи можна з того робити висновки такі, як роблять „інформатори“ і чи не є такі „інформації“ дійсно шкідливі і баламутні?)

7) Український Історичний Кабінет реґулярно подає відомости про свою працю, про прихід матеріялів та про жертводавців до уваги українського суспільства, як то було вже вказано чи то у пресі, чи через свій бюлетин чи інформаціями для Товариства Охорони Історичних Памяток та тих орґанізацій, установ чи осіб, що передали свої фонди до кабінету. Зокрема Український Історичний Кабінет завжди дає точні інформації кожному, хто своїм становищем в українському суспільстві на те має право, при відвідинах кабінету.

Арк. Животко,
Референт Укр. Істор. Кабінету.

Китай не в'йде до Ради Ліґи Націй.

ЖЕНЕВА, 17. 9. ПАТ. Збори „Ліґи Націй, згідно з предложенням своєї президії, переслали внесення зголошення СССР вступити до Ліґи Націй політичній комісії. Опісля відбулося голосування над внеском Китаю й Еспанії, щоби вибрати їх вдруге до Ради Ліґи. За кандидатурою Китаю голосувало 21 держав і тому Китай цього року не ввійде до Ради. За Еспанією голосувало 44 делеґатів на 55 важних голосів. На місце Китаю до Ради Ліґи ввійде Туреччина.

—o—

По широкому світі.

— Сильна пожежа знищила місцевість Реджіо ді Калябрія. Жертвою вогню впало 100 домів. 400 людей остало без даху над головою.

— До Льондону приїхала з батьками грецька княжна Марія. На двірці привитав її суджений кн. Юрій, наймолодший син англійського короля.

— До Антверпен приїхав з Осльо на кораблі „Брабант“ Оттон Габсбурґ. Його привитала цісарева Зита з ріднею.

— Летун Гавзнер не відлетів з причини непогоди.

— У Міскольч на Мадярщині упав з висоти 25 м. самохід з 6-ма особами. Пять осіб тяжко ранені. Шофер намагався скінчити самогубством.

НОВИНКИ

— **Інавгурація шкільного року** на однорічному курсі абітурієнтів при Торгов. Школі „Рідної Школи" відбудеться 18. ц. м. год. 16 в домівці школи при вул. Хшановської 9. Інж. В. Несторович виголосить реферат п. н. „Між лессеферизмом і пляновою господаркою".

— **„Будова еще едней церкві ве Львове".** Під таким зачіпно-крикливим наголовком помістив „Курер Львовскі" з 15. ц. м. замітку про посвячення церкви на Клепарові. А сензаційний той наголовок тому, бо з нього виходилоб, що українці у Львові збудували в останніх роках чи будують тепер не знати кільки церков. Тимчасом, як загально відомо, львовяни гр.-кат. обряду не мали цілі десятиліття ніякого зрозуміння для справи будови своїх церков, бо від часу посвячення церкви Преображення Госп. (1890), збудованої фондацією Нар. Дому, у нас в цьому напрямі нічого не зроблено, хоч Львів розростається з року на рік, а з тим і наше населення в ньому. Щойно в останніх 2—3 роках заворушились два передмістя: Вулька і Знесіння Нове, що збирають на будову своїх церков фонди та мають уже на ту ціль відповідні площі. А позатим величезні частини Львова, в яких є і по кілька костелів, не мають ні одної церкви і наші громадяни тою справою дивним дивом не цікавляться. До таких частин Львова належить ціле розлоге передмістя Янівське, а далі Сиґнівка, передмістя Стрийське, що розбудувалось по війні аж поза Персенківку, ціла околиця за Личаківським парком і ін. Справді, крайня пора, аби українське громадянство тих частин міста Львова подумало про церковну справу у себе і приступило до якоїсь праці!

— **Посвячення костела.** У Кривчичах біля Львова в неділю 16. вересня посвятили костел, побудований в романському стилі, а уфундований о. канонїком Ґризецьким, бувш. військовим капеляном. У посвяченні взяли участь: віцевоєвода Соханський, еп. Базяк, староста Екгардт, о. пос. Шидельський і ін.

— **В справі безпечности у школах.** Шкільна влада видала низку розпорядків у справі нещасливих випадків серед шкільної молоді. Вчительство має старатися, щоби поучуванням і безнастанною опікою унеможливити нещасливі випадки підчас шкільних занять. Про кожний випадок зі шкільною молодю слід повідомити подрібно Кураторію шкільної округи.

— **Замість академії хліборобський ліцей в Дублянах.** У miродатних колах розглядали справу ліквідації хліборобської академії в Дублянах. Аґ. Всхуд повідомляє, що ті чинники предложили тепер уладити в Дублянах хліборобський ліцей на більшу скалю. Завданням ліцею булоб вишколювати рільничу молодь для практичних цілей в характері першорядних інструкторів і взагалі, щоби з ліцею щороку виходило більше вихованців, які моглиб здобути становища педаґоґів-рільників на широкому терені в середніх господарствах.

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 167922. 10.000 зол. на ч. 133329. 5.000 зол. на ч. 24264 136711. 5.000 зол. на ч. 10632 24611 89610. 2.000 зол. на ч. 7836 12313 19257 20069 22577 28191 34800 52335 63192 63290 68676 75720 90010 95886 102378 111629 116393 117239 120307 124421 137740 147931 148473 153258 153907 13566 21195 41813 47382 49446 62652 82285 87614 96029 127277 128381 131793 134633 158826 169374. 1.000 зол. на ч. 14230 15783 25146 27060 27408 43441 46441 58427 64893 92496 85773 86938 95634 97137 102690 103721 105193 106228 106624 112602 112853 138750 143861 161738 162920 164373 164442 165299 5506 12463 12764 14702 25364 35461 42213 45261 45352 47712 51100 60184 62463 17190 75563 78004 81388 85653 92768 103414 108878 119744 120673 123024 123872 131026 136477 147931 155931 165626 168615.

— **За ОУН.** Окружний суд в Луцьку засудив на три роки вязниці Олександра Дмитрука за це, що зорганізував пятку ОУН, яка вела протидержавну діяльність в селі Киверцях луцького повіту.

— **Нагороди в челенджу.** Переможці в цьогорічному челенджі одержали такі нагороди: кпт. Баян 100.000 французьких франків, Плончинський 44.000 фр., Зайдеман 21.500. Амбруш 10.500. Летуни, які заняли місця від 5-го до 17-го дістають нагороду 6.265 фр. кожний. Разом до поділу дійшли грошеві нагороди на суму 269.975 фр. Крім грошевих нагород признано кільканацять почесних нагород, установлених ріжними особами й установами. Почесна нагорода гуртова припаде чехословацькій дружині, до якої належать кпт. Амбруш, Андерле і кпт. Жачек.

— **Дирекції М. К. Е. до відома.** В неділю 16. ц. м. їхав я з площі Голуховських біля міського театру „вісімкою" на Богданівку. В трамваї було переповнення, я не міг ніде сісти і тому станув біля дверей переднього помосту. Щойно біля костела Єлисавети в трамваю дещо прорідшало, так що я міг вигідно сісти. В тім часі почав провірку білетів контрольор. Коли підійшов до мене, я заявив, що білету ще не маю і показав приготовані гроші. Українська мова розлютила пана контрольора і він поіритованим голосом заявив, що я мушу заплатити 1 зол. кари, бо „неможліве, жеби пан дотихчас єхал без білету". На це я відповів, що не заплачу, бо не можу відповідати за недбалість службовців, ні за переповнення у возі, та подав свою адресу, жадаючи рівночасно назвиськ контрольора і кондуктора. Замісць того п. контрольор показав мені число возу 141, кажучи, „же то вистарчи". На правдивість моїх слів можу подати свідків. Оцею дорогою звертаю увагу дирекції М. К. Е. на „ревного" контрольора, якому вистало почути три слова української мови, щоби вийти з рівноваги і накинутись на пасажира. — **Роман Сливка.**

— **Катастрофи на залізниці.** З поспішного поїзду, що їхав зі Львова до Кракова, на шляху Ланьцут-Ряшів упав зі східців кондуктор і тяжко поранився. — В Перемишлі паляч Стапінський підчас руху поїзду переходив через зал. шлях, щоби не спізнитися до поїзду. Дістався під колеса поїзду й вони обтяли йому ноги.

— **Львівська хроніка.** При вул. Стрийській 12. Стан. Зазуля закрався до городу, щоби красти городовину й овочі. Зазулю пострілив сторож огороду Микола Чікіль. Раненого забрали до шпиталю, Чікіля арештували. — При пл. Голуховських 11. злодії забрали з крамниці Ґітнера 100 звоїв сукна вартости 10.000 зол. Коли вже виносили товар, злодіїв сполошили й вони оставили всю добичу. — Студент університету Юл. Шіц, син власника крамниці капелюхів у Ринку, напився йодини, тому, що батьки не позволили йому оженитися з модиркою, яка була занята в їх крамниці. — У Львові страйкує 400 кравецьких челядників. Деякі зломили страйк і працюють далі; декотрих із них побили. За побиття поліція арештувала двох челядників. — В суспільній обезпечальні службовці Качоровський та Тучапський допускалися надужить при продажі друків, чим заподіяли обезпечальні шкоди 1500 зол. Хоч гроші звернули, їх прининили в урядуванні. — У військовому суді йде розправа проти 5 підстаршин за знущання над вояками. — Файзі Лям (Біжнича 18) підчас її побуту в Трускавці вкрали срібну торбинку, а з нею 1000 зол., 50 долярів, 4 щадничі книжечки на 500 дол. Арештували наймичку Файґової Луцикіяну.

Розбишацтво на спортовому майдані. Після мечу в копаного мяча між місцевою „Янінкою" і перемишським „Чуваєм" приходило минулої неділі до частих демонстрацій публики проти судді Романа Саварина зі Львова. Роздразнення було таке велике, що після мечу гурма шумовиння перескочила паркан і тяжко побила п. Саварина. В непритомному стані відставлено його до недалекого мешкання міського лікаря.

— **Засудили сектяря.** Перемиський суд засудив на 6 місяців вязниці пастора секти методистів Карла Ногу, за це, що в поїзді насміхався з католицької релігії.

— **Краєва хроніка.** На шатро трьох робітників у солотвинських лісах напав медвідь. Робітники почали боронитися залізними палицями. Одначе медвідь змасакрував усіх трьох робітників і втік до ліса. Тяжко ранених відвезли до шпиталю. — У Станиславові засудив суд візника Андрія Ушка на один рік вязниці тому, що заразив жінку тяжкою половою недугою. — 25-літній Іван Сойка з Острова пов. Камінка Стр., їдучи на даху потягу з Підзамча без білету, вдарив головою об залізничий міст і згинув на місці. — У Гребенні пов. Рава Руська хтось застрілив 21-літнього Петра Козака в ночі в сусідській стодолі. — В Поражу пов. Ліско 75-літня Людвика Ліпінська повісилася на дереві, підпаливши під собою купу сухого ріща.

— **Шайка грабіжників.** На терені Скалатщини бушувала від 1931 р. шайка грабіжників, що була пострахом цілої околиці. Гуртом або одинцем грабили ночами населення і крадені річи продавали жидам. До шайки належали Павло Диць, Ян Заґродни, Гриць невідомого назвища, родом з Росії, та Ізак Мармор. Цілу шайку та 15 спільників виловлено і 13 ц. м. поставлено перед суд у Тернополі, який засудив: Павла Диця на 5 літ вязниці, Яна Заґродного на 3, Гриця Н. на 2 і пів, а девятьох спільників, між ними дві жидівки, по кілька місяців. Інших увільнено.

— **Страйк кін у Варшаві.** У президента м. Варшави явилася 16. ц. м. делеґація союзу власників кінотеатрів, яка повідомила управу міста про рішення загального збору, що з днем 16. ц. м. замикають всі кіна, не могучи дістати обниження податку від закордонних фільм. Президент міста заявив, що визначить окрему комісію, яка розслідить домагання союзу.

— **Пекольна машина знищила мошею.** Із Земліва повідомляють, що в магометанському селі Дубниці вибухла в новій мошеї пекольна машина, яка знищила турецьку святиню. В ночі роздався крик: горить село! Люди кинулися в сторону, де горіло кілька стирт соломи і загрожували сусіднім домам. Нараз загреміла жахлива експльозія, яка перемінила мошею з високим мінаретом у руїну. Слідство викрило, що хтось підложив пекольну машину. Атентатчики підпалили наперед солому, щоби стягнути туди людей та незамітно закрастися до мошеї.

— **Затонув корабель.** У порті Данціґу затонув учора норвеський корабель, навантажений деревом 650 тон місткости. Залогу 13 моряків ледви врятували. Карабель затонув у каналі і тому на кілька хвилин припинено корабельний рух.

З концертової салі.

Бронислав Губерман, скрипак.

Музика — це окремий світ психічних переживань, які не мають свого рівноважника в обсязі реального життя. Якщо істнує звязок між музикою і життям, то находимо його у площині субєктивних почувань. Ніякий музичний твір не буде промовляти ідентично до двох одиниць. У царині чуттєвих реакцій панує крайній субєктивізм. Обєктивними критеріями в музиці є звязки поміж поодинокими елементами, музично льоґічна черга поодиноких архітектонічних складників. Вірно передати будову твору, а при цьому видобути притаєний у ньому

зміст, який викличе в нашій душі відповідні почування, це завдання відтворця, концертанта.

Таким саме є Б. Губерман. Назвище цього мистця, одного з перших скрипаків світа, знає хіба кожна культурна людина. Великий музик, незвичайно сильна індивідуальність, глибокий мислитель, якого уміция йде в парі з творчістю

Його гра ділає в переймаючий спосіб на нашу психіку і каже відчувати найглибші переживання. Кожний його концерт належить до тих споминів, які залишаються на все життя. Його мистецтво — це геніяльна інтерпретація людської думки.

Концерт розпочала безсмертна Соната А-дур Бетовена, т. зв. Крайцерівська. Дальше йшли Бах, Мендельсон, Шуберт, Зажицький, Шопен. Це була музика богата, свіжа та радісна, повна могутности та характеристичної мужеської поваги, то знову великої туги й розпуки. Концерт е-моль Мендельсона, який можна почути так часто на естраді, поділав на слухачів ревеляційно: це було дійсно щось нове.

Ідеальним доповненням концертанта був його акомпаніятор Яків Гімпель. Це дуже добрий пяніст, що вмів незвичайно уважно стежити за думкою виконавця, так, що гра на скрипці й фортепяні творила органічну цілість у повному значінні цього слова. І. Приймова.

—о—

Дописи.

СТРИЙ.

(6. в.) **Філія „Просвіти"** по здекомплетуванні її виділу арештуваннями дістала нову, другу вже кураторію, до якої — окрім старих видідових — увійшли: адвокат Охримович Дамян, дир. Кузів Іван і радн. Бузиновський Альфред. Перш за все взялася кураторія за реорганізацію канцелярії, намітила собі програму діяльности й устійнила фінансовий стан філії. Пропаґандову акцію субскрибційну просвітянської позички веде філія далі під проводом інсп. Соколовського Щасного.

Захоронка на передмісті Шумлявщина відобрала вже свій будинок від льокаторів і веде реновацію льокалів щоб їх підготовити до відповідного вжитку. Старшина, а радше комітет будови під проводом п. Іващкова і Гарува Антона (молодшого), заходиться около викінчення ремонту. В цім будинку, крім звичайних кімнат, буде приміщена ще й каплиця, доконче потрібна для доокопичного громадянства.

Народній Дім відчиняє наново кіно, цим разом вже звукове.

Рідна Школа відбула загальні збори, щоб по смерти свого голови бл. п. о. Височанського вибрати нову управу і перевести реорганізацію господарки в товаристві і школі. Дуже поважний склад нової старшини під проводом голови д-ра Герасимова Антона, заст. голови інсп. Соколовського Щасного і скарбника дир. Наволоцького Володимира викликає серед стриян переконання, що в тутешній Рідній Школі запанує лад.

Кооп. „Труд" зреформувалася також. Перейшла звичі управительську кризу, після чого устійнивши, себто знизивши цінник кравецьких робіт, заанґажувала нового майстра, з якого абайлив за свої одяги панове є зовсім вдоволені. Зміна льокалю зменшила висоту чиншу і цим причинилася до поправи також і фінансового стану кооперативи.

Селянська гімназія, основана дир. Яцкевичем Яковом, викликала значне зацікавлення головно серед селянства. Кожного дня приносить поштар споре число всякої кореспонденції; переважно з сіл. До школи зголосилося 97 кандидатів. На жаль, через брак приміщення в інтернаті принято лиш 26 учеників, що здали вступний іспит з дуже добрим успіхом. Цей наплив молоді при рівночаснім зменшенні учеників у класичних гімназіях виказує, що село охоче відізвалося на поклик дир. Яцкевича, бо значно більше користи бачить у цій гімназії, ніж у звичайній.

СПОРТ.

МИСТЕЦТВА У. С. С.

ЛЬВІВЩИНА.

ЧОРНОМОРЦІ — ТРИЗУБ 0 : 0.

Вже третій рік рішаючі осінні змагання кінчаться ремісовим висліддом. Перші змагання в 1932 р. дали вислід 1 : 1, в 1933 р. 2 : 2, останні 0 : 0. Цьогорічні змагання мали посмак сензації, бо Чорноморці вперше добули весняне мистецтво і майже до останньої хвилини вели перед Тризубом у табелі; щойно по нещасливій програній Чорноморців у Бібрці висунувся Тризуб ріжницею одної точки на перше місце. Тризубові вистало останнє змагання ремісувати, натомість Чорноморці мусіли виграти. Тому теж ці змагання були дуже завзяті.

Гра від початку до кінця гостра, але брутальна. Перші хвилини приносять сильну перевагу Тризуба, так що здавалося що у вислід не можна сумніватися. Натиск Тризуба тревав 25 хв. Ворота — здавалось — висіли в повітрі. Чорноморці обмежувалися до оборони і дориворчих нападів, які легко ліквідувала оборона Тризуба, Ярош і Филипович, або дуже добрий воротар Босий. По 25 хвилинах образ гри змінюється. Тризуб потрохи пухне, натомість Чорноморці забираються з усіх сил до роботи. Босий має повні руки роботи, але вислід удержується до половини нерішений.

По перерві яких 10 хвилин гра належить знову до Тризуба, а відтак була якийсь час отверта. Темпо гри — на диво — змагається чимраз більше і змагання набирають живости. Мяч переноситься від воріт до воріт, воротарі інтервенюють часто. Обі оборони й помочі пописуються. Складніше комбінують Чорноморці, яких трійка нападу легко підїздить під ворота Тризуба, що починає обмежуватися до оборони. Всеж таки ворота не падуть, бо оборонці Тризуба й воротар все є на своєму місці. Бомбардування воріт Тризуба тягнеться довший час, аж в останніх хвилинах Тризуб здобувається знову на грізнішу акцію, яка кінчиться на пустому. Ще один вільний до воріт Тризуба і судія кінчить цікаві змагання.

В обох дружинах добре тріо оборонне і воротарі, хоч Сеньо (Чорн.) дещо непевний у копах. У Тризубі треба ще відмітити добру гру Чика і Филиповича в середині помочі. Як цілість напад Тризуба розчарував. У Чорноморцях, крім оборонців, добрі ще Тимко в середині помочі і в другій половині трійка нападу. Судіював дуже добре п. Назар Л.

Р. С.

ЯВОРІВЩИНА.

Любачів 16. IX. **ХОРТИЦЯ — СОКІЛ** (Судова Вишня) **2 : 1 (1 : 1).**

Мистецькі змагання обох дружин принесли цим разом перемогу Хортиці. Гра гостра. На Соколі сліди змучення дорогою (їзда фірами). Глядачів 100. Судіював добре п. Гайдук І.

ПО МИСТЕЦТВАХ ЛЬВІВЩИНИ.

Мистецтва львівської округи відбувалися у двох групах. В першій, без сумніву сильнішій групі добув мистецтво по останніх змаганнях ріжницею одної точки Тризуб. Друге місце припало зовсім заслужено Чорноморцям, третє місце заняв несподівано (Бібрки, четверте заняв Сокіл III., дружина найбільше необчислена й химерна, останнє припало виключно Дніпрові.

В другій групі мистцем вийшла Хуртовина з Камарна; про друге і третє місце рішать змагання У. Р. С. К. — Хуртовина.

Дві перші дружини обох груп розіграють між собою елімінаційні змагання, які дадуть мистця Львова.

Поодинокі мистці округ розіграють у найближчих днях змагання за першенство Полудня і Півночі. В поодиноких околицях вийшли досі такі дружини мистцями: в Коломийщині Пробій з Городенки, в Станиславівщині Сокіл III. (Бельведер), в Рогатинщині Лисоня (Бережани), у Стрийщині Скала (Стрий), в Перемищині Беркут (Перемишль), в Яворівщині правдоподібно Сокіл зі Судової Вишні.

КРАЄВИЙ ПЯТИЗМАГ ЖІНОК І МУЖЧИН У ПЕРЕМИШЛІ.

Краєвий пятизмаг відбудеться 23. вересня в Перемишлі на військовому стадіоні. Пятизмаг жінок відбудеться на осн. нових приписів, зн. 100 м., скок удовжінь, стусан кулею, скок упвсочінь та мет ратищем, одначе зі зміненим точкуванням. Зголошення змагунів (ок) слати на адресу: **Д-р Несторович, Перемишль вул. Собінського 2/II.** Замісцеві товариства подадуть час приїзду змагунів (ок). Кожний змагун повинен мати при собі змагову карту. Початок пятизмагу в год. 2·30 пополудні.

Нові книжки й журнали.

BU LETIN MENSUEL DE RENSEIGUEMENTS ÉCONOMIQUES ET SOCIAUX. Rome 1934, № 8, P. XXV. Стор. 309—360.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.